

Socialutskottets motion

Motion gällande:

Hur kan Stockholms stad arbeta för att förbättra situationen för hemlösa?

Situation:

Stockholms stads definition av hemlöshet är följande:¹

- En hemlös är en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisad till tillfälliga boendialternativ eller är uteliggare.
- Till de hemlösa räknas personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.
- Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max 3 månader).
- Däremot räknas inte en person som hemlös som hyr i andra hand eller bor inneboende hos någon anhörig eller släkting.

Under ganska lång tid i Stockholm har det funnits cirka 3000 individer i hemlöshet varav 480 av dessa lever i akut hemlöshet.² Det finns även personer som bor i olika typer av boenden genom socialtjänsten. För att räknas som hemlös måste man sakna bostad eller vara hänvisad till ett tillfälligt boendialternativ eller tillfälligt bo hos någon bekant eller bekanta. Att vara inneboende räknas alltså inte som att vara hemlös.³ Dock minskar hemlösheten i Stockholms stad successivt, från 2003-2012 har antalet personer som bor på stadens akutboenden minskat med 44%.⁴

Bilden för en typisk hemlös har länge varit en medelåldersman med missbruksproblem. Dock ser inte verkligheten ut så idag. Av alla hemlösa människor i Sverige finns idag ett ökat antal kvinnor, utrikesfödda och en minskande andel missbrukare eller med psykisk ohälsa.

Definitionen av hemlöshet har förändrats ganska mycket under 2000-talet. Socialstyrelsen undersökte detta år 2011 och använde definitionen:

Situation 1: *Akut hemlöshet* där individer lever och bor på gatan eller människor som är hänvisade till olika typer av akutboenden, jourboenden, skyddade boenden eller härbärgen.

Situation 2: *Institutionsvistelse och kategoriboende*, individer som inte har någon egen bostad och ska skrivas ut från en kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende inom tre månader.

Situation 3: *Långsiktiga boendelösningar* där individer som inte har någon bostad men som ändå bor i en bostad men som kommunen har ordnat som till exempel försökslägenhet eller träningslägenhet.

Situation 4: *Eget ordnat kortsiktigt boende* där individer under en kortare period än tre månader är inneboende hos någon.⁵

---

¹ Stockholms stads program mot hemlöshet. Pdf 2014-2019. Sida 9. www.stockholm.se

² Stockholms Stadsmission. Hemlös 2012 Hämtad 2015-11-6.
<http://www.stadsmissionen.se/Global/Om%20oss/Press/Dokument/Heml%C3%B6s%202012.pdf>

³ <http://www.stockholm.se/FamiljOmsorg/Socialt-och-ek!onomiskt-stod/Stod-till-hemlosa/>

⁴ Stockholms stads program mot hemlöshet. Pdf. 2014-2019. Sida 5. www.stockholm.se

⁵ Socialstyrelsen 2011 s. 54

Stockholms stad har ett aktuellt program för att motverka hemlöshet, med utgångsår 2014-2019. Stadens långsiktiga mål med hemlöshetsarbetet är att den enskilde får en egen bostad samt en egen försörjning.

Utöver de åtgärder som Stockholms stad tillgodoser finns det ett antal frivilligorganisationer som med bidrag från såväl staten som privata biståndsgivare bidrar med härbärgen och soppkök med mera. Exempel på dessa organisationer är Situation Stockholm, Svenska kyrkan och Stockholms stadsmission.

Sverige är ett av de få länder som inte har gått med i EUs tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. De länder som har gått med i det har fått det lättare för staten och kommunerna att ge bostäder åt ekonomiskt svagare grupper.

Orsaker:

Hemlöshet handlar om att inte ha tillgång till en bostad. De bakomliggande orsakerna till varför det kan vara svårt för olika personer att hitta en bostad, och därmed riskera att hamna i hemlöshet, varierar dock.

Hemlöshet har individuella förklaringar. Orsaker som kan öka risken för hemlöshet är brist på utbildning och svag ekonomi. Om man inte har en fast inkomst och personen inte kan betala hyran ökar risken att bli vräkt och man kan då hamna på Stockholms gator.⁶

Arbetslöshet.⁷ Om individen inte haft tillgång till skolgång så kan detta leda till arbetslöshet, som i sin tur kan leda till att personen inte hittar boende och personen i fråga har ingenstans att ta vägen. Utan ett fast jobb blir det väldigt svårt att hitta en bostad.

Dålig hälsa och eventuella missbruksproblem⁸. Den vanligaste gruppen av hemlösa personer är ensamstående vuxna med grava missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa.⁹ Hela 63% har hamnat i någon typ av hemlöshet pga missbruket.¹⁰ Människor som släpps ut från olika institutioner som fängelse, sjukhus eller rehabiliteringscenter som inte har en fast bostad hamnar på gatan i brist på boendelösningar och hjälp från myndigheter.

Bostadsbristen i Stockholms stad är också en bidragande orsak till hemlösheten. Detta är inte den största orsaken. Bara en fjärdedel (26%) anger bostadsbrist som ett av skälen för hemlöshet.¹¹

"I Sverige finns människor som inte är medborgare och som lever här utan tillstånd. De kallas för papperslösa eller irreguljära migranter."¹² Papperslösa människor har inte möjlighet att ställa sig i

---

⁶ Ibid.

⁷ Boström, Hasse. *Bostadsbrist sällan orsaken till hemlöshet*. Dagen. 2007-01-11. Hämtad: 2015-11-6. <http://www.dagen.se/bostadsbrist-sallan-orsaken-till-hemloshet-1.195509>

⁸ Stockholms Stadsmissions hemlöshetsrapport 2013. Sida 8. Hämtad 2015-11-6 http://www.stadsmissionen.se/Global/Social%20Verksamhet/Hemloshet/Dokument/Stockholms_Stadsmission_Hemlos_2013.pdf

⁹ Stockholms stads program mot hemlöshet.pdf 2014-2019. Sida 12. Hämtad 2015-11-6 www.stockholm.se

¹⁰ Boström, Hasse. *Bostadsbrist sällan orsaken till hemlöshet*. Dagen. 2007-01-11. Hämtad: 2015-11-6. <http://www.dagen.se/bostadsbrist-sallan-orsaken-till-hemloshet-1.195509>

¹¹ Boström, Hasse. *Bostadsbrist sällan orsaken till hemlöshet*. Dagen. 2007-01-11. Hämtad: 2015-11-6. <http://www.dagen.se/bostadsbrist-sallan-orsaken-till-hemloshet-1.195509>

¹² Röda korset. hämtad 2015-11-06 <http://www.redcross.se/papperslosa>

bostadsköer och vågar inte söka hjälp på grund av risken att bli utvisad. Då de inte kan skriva sig på en adress drabbas dessa människor av hemlöshet och blir en del av det hemlösa mörkertalet i Stockholm.

Konsekvenser:

För samhället innebär problemet hemlöshet en utökad samhällskostnad då samhället går miste om arbetskraft och skattebetalare, samt kostnader för olika insatser riktade mot hemlöshet. Endast enheten för hemlösa i Stockholm, betalade under år 2013 ut 30 000 000 kr i ekonomiskt bidrag.¹³ Hemlöshet bidrar även till skapandet av klyftor i samhället. De hemlösa får svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, socialt och hamnar därför utanför samhället i en ny sorts samhällsklass.

För gruppen hemlösa innebär hemlöshet en utökad risk för kriminalitet och missbruk. De hamnar genom dessa svårigheter utanför samhället och får genom gruppträck och brist på stöd, stora svårigheter att ta sig tillbaka till samhället. Hemlösa blir fast i en ond cirkel där arbete och bostad går hand i hand, utan arbete kan man inte skaffa en bostad och utan en bostad kan man inte skaffa ett arbete. Hemlösa är inte pålitliga låntagare enligt bankerna och hyresvärdar vill inte hyra ut till en person vars huvudinkomst är ekonomiskt bistånd.

För individen innebär hemlöshet att hamna i en väldigt utsatt situation. Den hemlösa individen är beroende av samhället som stöd i sin vardag och saknar tryggheten av ett hem. Individen måste förlita sig på organisationer för att kunna upprätthålla basala behov och hygien. Att stå utanför arbetsmarknad och sociala skyddsnet gör individen utsatt i samhället. Detta utanförskap kan leda till drogberoende och kriminalitet. Beroendet av andra gör att individen hamnar i ett ytterst otryggt underläge.

Åtgärdsförslag

För att minska hemlösheten i Stockholms stad föreslår vi följande:

1. Att Stockholms stad ska:

- a. Utöka möjligheterna för arbetsgivare att anställa hemlösa, såsom Situation Stockholm
- b. Sänka kraven för att få bygga bostäder och prioritera bostadsfrågor i kommunfullmäktige. Ett nytt sätt att bygga billiga lägenheter presenterades av arkitekten Malin Persson i en arkitekttävling i arkitekter utan gränser. Detta tillvägagångssätt bidrar snabbt och billigt till flera hyresbostäder.¹⁴
- c. Göra en överläggande undersökning kring alla sorters hemlöshet inklusive mörkertalen.

---

¹³ Statistik Stockholm. 2013. Hämtad 2015-11-6

<http://www.statistikomstockholm.se/attachments/article/11/Ekonomiskt%20bistånd%20-%202013.pdf>

¹⁴ Stockholms stadsmission. 19/10 2015. Hämtad 2015-11-06

http://www.arkitekterutangranser.se/wpcontent/uploads/2015/03/Heml%C3%B6s2013_StockholmsStadsmission.pdf

- d. Lägga mer fokus på att skapa fler sociala verksamheter för hemlösa.
- e. Införa en kommunalt finansierad central organisation där en samlad kompetens finns kring hemlöshetens alla aspekter och orsaker. Här ska rehab och hjälp ur kriminalitet ingå, liksom kontaktnät och åtgärder för att ordna arbete, ekonomi och sociala problem. Enskilda individers behov ska utredas och åtgärdas, samt utvärderas.